

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. על מנת שהמתנות שלי נותן לכל כהן שירצה ... חוץ שיורא על מנת לאו שיורא
2
- ב. גזל ולא נתיימשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה.....3
- ג. מתנות כהונה נגזלות.....5
- ד. גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגייר פטור משנתגייר
חייב ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה.....5
- ה. חורי הנמלים ... הכל לעניים שספק לקט לקט.....6
- ו. והרי עיסה נעשית עד שלא נתגייר פטור מן החלה משנתגייר חייב ספק חייב...7
- ז. שמונה ספקות נאמרו בגר ... לחיוב ... קרבן אשתו.....8
- ח. ובכור בהמה טמאה.....9
- ט. ובכור בהמה טהורה לחיוב.....9
- י. לוי זרע בכישר ולא הוו עניים למשקל לקט ... לעני ולגר תעזוב אותם
ולא לעורבים ולא לעטלפים.....10
- יא. אין מביאין תרומה לא מגורן לעיר ולא ממדבר לשוב ואם אין שם
כהן שוכר פרה ומביאה מפני הפסד תרומה ... שאני תרומה דטבלה ולא סגיא דלא
מפריש לה ... תרומה נמי נתינה כתיבא ביה11
- יב. המפקיר את כרמו ולשחר השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות
ובשכחה ובפאה ופטור מן המעשרות.....12
- יג. והכהן הגדול מאחיו שיהא גדול מאחיו בנוי בחכמה ובעושר שאם
אין לו שאחיו הכהנים מגדלין אותו14
- יד. איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד והוא של נזיר וכנגדו
ברגל שוק ... אי זהו לחי מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מו. להביא צמר שבראש כבשים ושער שבזקן תיישים והקבה ... להביא חלב שעל גבי הקבה וחלב שבתוך הקבה ... כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים

18

הדרן עלך הזרוע והלחיים..... 19

דף קלד.

א. על מנת שהמתנות שלי נותן לכל כהן שירצה ... חוץ שיורא על מנת לאו שיורא

כהן שמכר¹ פרה לישראל ואמר לו אני מוכר לך פרה זו חוץ ממתנותיה², וה"ה אם³ אמר לו אלא המתנות דהוי כאומר חוץ, הוי תנאי וצריך ליתנם לכהן המוכר. כיון שאמר לו חוץ הרי שייר לו הכהן חלק במתנות שלא מכר לו את המתנות או חלק מהמתנות⁴ ולפיכך הם שלו. ואין בהן דין מתנות כלל דכיון ששייכים לכהן פטור ממתנות

אבל אם אמר לו על מנת שהמתנות שלי, אינו תנאי, שאינו יכול להתנות⁵ על מה שכתוב בתורה⁶ שהתורה אמרה שהמפריש יש לו טובת הנאה ליתן לכל מי שירצה ולכן התנאי בטל והמקח קיים, שהאומר ע"מ לא שייר לו

¹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה יא, שו"ע ונו"כ יו"ד סא כט

² ואפי' אם שייר רק חלק מהמתנות ג"כ פטור ממתנות

³ ד"ת ס"ק קע"ו בשם כנה"ג ועי' בהגהות רעק"א שם

⁴ וכאן א"צ לרשום

⁵ תוס' ורא"ש ושאר ראשונים ועי' בחזו"א יו"ד ס' ז' סק"ב בשם הרימב"א דדעתו דא"צ כאן למתנה עמש"כ בתורה ע"ש ועי' בר"י קורקוס דדעתו דלדעת רבנו אם ירצה המוכר לבטל המקח משום שלא נתקיים התנאי יכול לבטל ועי' בר"י מנרבוזה שכ' ג"כ שאין לבו מתיישב בתי' התוס' ועי' בפ"י ר"ח שפי' דהטעם דלא מהני מפני שהתנה על דבר שעדיין לא זכה בו.

⁶ ואף על גב דק"ל דהמתנה על מש"כ בתורה בדבר שבממון תנאו קיים ה"מ לפטור ולהחזיק במה שבידו אבל להוציא ממנו לא מהני בית מאיר (נדפס בגליון היו"ד) בשם תשו' הרא"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בעצמן של מתנות כלום הואיל ולא שייר לו בהן שותפות⁷, לא קנאן בתנאי זה, ולא נפטר מן המתנות ויכול ליתנם לכל כהן שירצה.

ודוקא אם⁸ התנה בסתמא אבל אם התנה ע"מ שתתן לי את המתנות הוי תנאי ואם לא יתן לו יתבטל המקח.

ישראל שמכר⁹ פרה לישראל חוץ מן המתנות, השוחט חייב ליתן המתנות דכיון ששני הבעלים חייבין במתנות הדין עם הטבח והוא חייב ליתן אולם טובת ההנאה למוכר.

ישראל שמכר פרה¹⁰ לכהן חוץ מהמתנות חייב ליתן המתנות למי שירצה אבל אם א"ל ע"מ שהמתנות שלי יכול כהן הלוקח לעכבם לעצמו.

ב. גזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קיא: שיאוש עם שנוי רשות קונה¹¹, אולם אינו נקרא שנוי רשות אלא כשמכרו הגזלן¹², או נתנו במתנה¹³, אבל אם מת והורישו, לא מיקרי שנוי רשות, וחייבים היורשים להחזיר החפץ בעין.

⁷ ואף על גב דרבנו פסק בפ"ו ממעשר הי"ט דכהן שמכר לישראל שדה ע"מ שהמעשרות שלו הוי שיור והמעשרות שלו שאני התם כיון שהוא דבר העשוי להמשך זמן אחר זמן ושנה אחר שנה ואם יהי תנאי יכול לוי אחר לתפוס ודאי הוי שיורא עיין מאירי ב"ב ס"ג א' וחולין קל"ד א' והש"ך מחלק בין קרקע למטלטלין ועי' בהגהות הט"ז חו"מ סי' רי"ב ס"ג שהקשה עליו ויש ראשונים (עי' רמב"ן בב"ב שם בשם רב האי גאון וכ"ה בפסקי ריא"ז בחולין ועי' בב"ב ברבנו יונה וחי' הר"ן ור"י קרקושא וריטב"א ושאר ראשונים דדעתם שהוא מחלוקת הסוגיות) שפסקו דגם כאן הוי שיורא ותנאו קיים ובריטב"א בשם י"מ והוא בפסקי רי"ד שם דאע"ג דמדינא תנאו קיים קנסוהו רבנן דהו"ל כשואל חלקו בפיו דאסור

⁸ ריטב"א חולין קל"ד א' וחזו"א יו"ד סי' ז' סק"ב ועי' פ"ת סק"א בשם פתח הבית שנסתפק בזה ועי' במאירי שהביא כן בשם י"מ

⁹ דרך אמונה פה מהרא"ש סי' ה' ורבנו יונתן בחולין פ' הורוע סי' ד' ונמוק"י ופסקי רי"ד ואשכול:

¹⁰ ד"ת ס"ק ק"פ

¹¹ שו"ע סימן שנג סעיף ג וסימן שסא סעיף ד,

¹² בחכמת שלמה סימן שסא מסתפק כשמכר חצי החפץ ולא ציין חלק ידוע, אם מיקרי ש"ר, עיין שם.

¹³ שו"ע סימן שנג סעיף ד וסימן שסא סעיף ה, וכתב הסמ"ע סימן שסא סק"ה דאפילו ידע שהוא גזול, בשו"ע הרב ה' גניבה סעיף יא כתב שאם ידע שהוא גנוב או גזול, ונמצא שעשה איסור בלקיחתו, אם בא לצי"ש ולהפקיע ממנו איסור זה יחזירנו לבעלים, ומשמע אפילו כשאין הבעלים רוצה להחזיר לו הדמים צריך להחזיר בחנם, שהרי כשידע שהוא גנוב אין בו תקנת השוק, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בא אחד ונטלו¹⁴ מן הגזלן וכגון שנטלו בעל כרחו, והחפץ בעין, כיון שאפילו לאחר יאוש אינו נקרא שנוי רשות, דינו של נגזל בין עם הראשון ובין עם השני, שאם רצה גובה כולו או מקצתו מזה או מזה ואינו יכול לומר לבעלים לאו בעל דברים ידידי את, בין שידע השני שהוא גזול¹⁵ ובין כשלא ידע, ואפילו פרע השני לגזלן דמי הגזילה או שמחל לו¹⁶.

בא אחר ואכל הגזילה¹⁷, אם הוא לפני יאוש בעלים חייב לשלם לבעלים, רצה גובה כולו או מקצתו מזה או מזה¹⁸ ואינו יכול לומר לבעלים לאו בעל דברים ידידי את, ולאחר יאוש¹⁹ פטור²⁰ מן הבעלים²¹, ויש אומרים²² שאף אם נטלו לפני יאוש ואכלו לאחר יאוש פטור.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שסא ה

¹⁵ שדינו בגזלן של בעלים ממש, ולפי"ז חייב גם באונסין. אולם בקצה"ח סימן לד סק"ג כתב להסביר הא דרצה מזה גובה וכו', דהיינו דוקא אם אכלו, ומטעם מוזיק, כיון שעדיין של נגזל הוא, אבל מחמת גזלן אינו חייב, ואם נאבד מיד השני (משמע אפילו בפשיעה) פטור מתשלומין, ולא חשיב גזלן דבעלים כיון שאינו ברשותו ונראה שהסכים עמו הנה"מ סק"ה בזה, והוסיף דאע"ג שמדברי התוס' בכתובות דף ל גבי תחב לו חברו משמע שהשני נעשה גזלן, אפשר דהיינו משום שמחזיקו בפיו ונהנה ממנו והוי כמשתמש בו ולכן חייב¹⁶ ועיין פתחי חושן שם פרק ד הערה לא שהאריך בזה והאריך האם חיובו של השני הוא מדין שעבודא דר' נתן.

¹⁷ שו"ע ונו"כ שסא ה ז ומבואר שם דה"ה אם אכלו בנו של הגזלן בחיי הגזלן דינו כאחר, ואם לפני יאוש אכלו חייב ולאחר יאוש פטור,

¹⁸ וכתב החזו"א דה"ה אם אכלתו בהמתו גובה מן השני. בדברי חיים דיני גניבה סימן יד כתב שלכאורה נראה שאף קמן שאכל הגזילה לפני יאוש חייב לשלם מה שנהנה, שלא פטרו אלא קמן שהזיק דלית ליה הנאה, אבל במה שנהנה דינו כקמן שלוח שחייב לשלם, כמ"ש בשו"ע סימן רלה סעיף טו, אבל מדברי הגמרא לכאורה מוכח דקמן פטור משום דמיקרי מוזיק, וע"כ פירש דברי הגמרא דגדול שנטל הגזילה ואכלו נעשה שומר, ולכן חייב כשאכלו, אבל קמן שאכל אינו אלא מוזיק בלעיסה, ועי"ש בהג"ה מבין המחבר, ובסימן טו מחלק כן לענין התשלומין בין ידע שהוא גזול ללא ידע.

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם ו

²⁰ ואף על פי שאם היה בעין היה חייב להחזיר, כיון שאינו בעין פטור, וכתב בנה"מ דה"ה אם נאבד

²¹ בדברי חיים דיני נזקי ממון סימן ב כתב בשם הנ"י דמ"מ חייב האוכל לשלם לגזלן, והטעם משום דהוי גרמי, והפסידו במה שהיה יכול להחזיר המאכל בעין ועתה חייב לשלם ממון אחר, וכעין מוזיק שעבודו של חברו, אבל בלא"ה יכול לומר לגזלן לאו בע"ד ידידי את, וגם לנגזל פטור מלשלם משום שהוא לאחר יאוש, ולפי"ז כתב דהיינו דוקא לאחר שפרע הגזלן לנגזל יש מקום לחייבו, כמו בשאר נזקי גרמי כעין זה כגון עדי שקר, וכן לדעת הרמב"ן בגזל חמץ ובא אחר ושרפו, ומ"ש הפוסקים שאם אין לגזלן לשלם חייב האוכל לנגזל מדר' נתן, אף על פי שעדיין אינו חייב לגזלן, מ"מ כיון שאם ישלם לו יתחייב האוכל לגזלן, יכול גם עתה לגבות ממנו מדר'נ. ומיישב בזה הד"ח תמיהת המחנ"א איך מהני מחילה בשעבודא דר'נ, דיש לומר דכיון שאין עדיין חיוב אלא מדינא דגרמי יכול עתה למחול, עיין שם.

²² נה"מ שם סק"ג, והוכיח כן מהא דיוורשים שכתב השו"ע שאם אכלוהו לאחר יאוש, דמשמע שתלוי בזמן האכילה, וכ"כ בדברי משפט, ועי' שער משפט ובערך ש"י. ועיין בחזו"א ב"ק סימן טז סק"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. מתנות כהונה נגזלות

כבר התבאר לך עיל דף קל: ואם מכרן קודם שנתן לכהן, ו"א²³ שא"צ ליתן להכהן הדמים שנמל²⁴. וי"א²⁵ כיון שמרויח חייב לשלם להכהן²⁶

הקונה אותם, אף ע"פ שאינו רשאי, שמסייע ידי עובדי עבירה ועוזר לו לגזול, הרי זה מותר לאכלן וכן למכרן²⁷ מפני שמתנות כהונה נגזלות²⁸. ומ"מ לצאת ידי שמים²⁹ אפשר שהלוקח צריך ליתנם לכהן. וי"א³⁰ שמדינא חייב הלוקח ליתנם להכהן כיון שהן בעין ואסור לו לאכלם.

ד. גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה

גר שנתגייר³¹ והיתה לו פרה, נשחטה ע"י ישראל עד שלא נתגייר, פטור הגר הואיל ובשעת זביחה ה' פטור ואפי' ה' דעתו להתגייר כבר ואפי' מל ולא מבל³², ופטור השוחט דהשוחט לגוי פטור.

²³ רמב"ם שם

²⁴ ואף על גב שכתב רבנו בפ"ו ממעשר ה"י שאם מרויח מזה חייב לשלם שאני התם שלא נתכוין לגזולם אבל כאן שנתכוין לגזולם קנאם, אבל אם לא ה' שם כהן וה' מוכרח מן הדין להעלות המתנות בדמים ולהמתין עד שיבא כהן כדבסמוך הט"ז בזה חייב להחזיר הדמים להכהן שהרי לא רצה לגזול וכן כל כה"ג שלא רצה לגזול. ²⁵ דעת רש"י ותוס' ורשב"א ע"י פר"ח יו"ד סי' ס"א סקמ"ו וכ"ה בפסקי ריא"ז ואשכול ועי' בתוס' הרא"ש שהוסיף או שה' אוכל דבר מועט.

²⁶ ודוקא אכלן פטור שאין מרויח שה' יכול להתענות ולפי"ז אם הוא איש חלש שאינו יכול להתענות ודרכו לאכול בשר בכל יום או שה' שבת ויו"ט שאסור להתענות בהן ומצוה לאכל בשר חייב לשלם עיין ד"ת סקצ"ט. ²⁷ מאירי

²⁸ שהראשון כבר גזלן וקנאן השני בשינוי רשות ואף על גב דבכל גזלה אין שינוי רשות קונה אבל במתנות כהונה סגי בזה אבל זר החומף מתנ"כ בודאי מוציאין ממנו דרך אמונה שם קיז

²⁹ ר"י קורקום

³⁰ שם בשם הרשב"א והר"ן וכ"ד הריטב"א

³¹ רמב"ם שם הלכה יג, שו"ע ונו"כ שם לג

³² דרך אמונה שם צה מהמאירי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

משנתגייר, חייב³³. אם ספק, בין אם³⁴ נסתפק מתי נתגייר³⁵, ובין אם נסתפק מתי נשחטה פטור שהמוציא מחברו עליו הראיה וא"צ להפריש³⁶ ויכול לאכול שהרי אין איסור לזר לאכול מתנות. וי"א דבספק מתי נשחטה אם תפס הכהן אין מוציאין מידו אבל בספק מתי נתגייר אפי' תפס מוציאין מידו.

ה. חורי הנמלים ... הכל לעניים שספק לקט לקט

זרעים הנמצאים³⁷ בחורי הנמלים שדרכן לגרור מן השבלים ולתת בתוך חוריהן, אם היו החורים בתוך הקמה הרי הוא של בעל הבית ואסורין משום גזל אא"כ הפקירן בעל השדה, שאין לעניים מתנה בתוך הקמה, שכל זמן שלא קצרו אין לא לקט ולא שכחה ולא פאה³⁸.

אפי' כבר התחילו³⁹ לקצור אלא שנמצא החור בתוך המקום שעדיין לא קצרו הוי לבעה"ב, דסתמא אין דרכן לגרור ממקום שקצרו לתוך הקמה ולעשות שם חור. וי"א⁴⁰ דדוקא אם מצאו לפני שהתחילו לקצור, אבל אחר שהתחילו לקצור אפי' מצאו החור בתוך הקמה חיישי' שמא מלקט הוא וספק לקט לקט.

³³ ואם נתגייר בין שחיטת סימן לסימן נסתפק בחכמת שלמה, בהגהותיו שנדפס בסוף היו"ד דהא קי"ל ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף

³⁴ דעת החזו"א יו"ד סי' ז' סק"ו שאין לחלק ד"ת ס"ק קצ"א קצ"ב

³⁵ ול"ד לחלה שפסק לעיל פ"ח ה"ט שחייב מספק להפריש דשם טובל ואסור לאכול עד שיפריש וגם לא דמי לספק לקט דפסק בפ"ד ממתנ"ע ה"ט לחומרא דשם השדה ודאי נתחייבה בלקט אבל כאן ספק אם חייב כלל במתנות. חזו"א יו"ד סי' ז' סק"ו

³⁶ כ"מ להלן עמוד ב' דבמתנות א"צ הפרשה ועי' תוס' הרא"ש שם ומש"כ הפמ"ג דמצוה להפרישה ומוכר לכהן לא הבנתי ומה שייד הפרשה כאן. צה"ל רכב

³⁷ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ד הלכה ט

³⁸ ואף על גב דאפשר להפריש פאה גם מתחלת השדה ומאמצעה כיון דלכתחלה אסור לעשות כן מיהו אם באמת הפריש פאה באמצע הקמה אפשר דחיישי' ל'. צה"ל צד

³⁹ דעת רבנו כרש"י בחולין קל"ד א' [וכן מפרש הגר"א בשנו"א] דאפי' התחילו לקצור כ"ז שנמצא בקמה ה"ז לבעה"ב וכן משמע לשון רבנו בסמוך ואם היו במקום שנקצר וכ"כ רדב"ז ומשנה ראשונה אך מש"כ רדב"ז הטעם דהוי ס"ס צ"ע דהוי משם א' וצ"ל הטעם דאין דרכן לגרור לתוך הקמה גם מש"כ רדב"ז שהר"ש חולק ע"ז דלר"מ ג"ז לעניים ל"י מנ"ל אדרבה לשון הר"ש משמע דדוקא בסיפא חולק משום דא"א לגרור בלא ירוקין אלא דהר"ש חולק על רבנו מה שפי' לאחר שהתחילו לקצור והר"ש מפרש דדוקא קודם שהתחילו לקצור כדבסמוך. צה"ל צא

⁴⁰ דעת הר"ש והרא"ש והרע"ב והר"י בן מ"צ.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם היו במקום שנקצר הרי זה של עניים שמא מן הלקט גררוהו, ואף על פי שנמצא שחור וכן אם נמצא ירוק⁴¹ אין אומרים הרי זה משנה שעברה אחר שהלכו הנמושות⁴² וכבר נתייאשו העניים מזה, שספק הלקט לקט⁴³. ואין אומרים בודאי מלפני הקצירה הוא שבשעת הקצירה כבר התבואה לבנה שא"א שלא יהו גם ירוקין בשעת הקצירה. וי"א⁴⁴ שאם נמצא ירוק אין כאן ספק והוא ודאי מלפני הקצירה ולבעה"ב.

ו. והרי עיסה נעשית עד שלא נתגייר פטור מן החלה משנתגייר חייב ספק חייב

כבר התבאר במסכת מנחות דף סז. גלגול הגוי פוטר מחלה, ולפיכך גר שנתגייר⁴⁵ והיתה לו עיסה, נתגלגלה עד שלא נתגייר פטורה, ואפי' הי' דעתו להתגייר כבר פטרתו גלגול גוי ואפי' כבר מל כל זמן שלא טבל אכתי גוי הוא⁴⁶. ואם משנתגייר חייבת.

⁴¹ ירו' וכמש"כ הר"ש ורבנו קרי לירוק שחור עי' רפ"ב מציצית ה"א וה"ב וה"ד ה' ח' ובכ"ד ובחנם נדחק הפה"ש וכ' שהי' לרבנו גירסא אחרת. צה"ל צה

⁴² תי"ט ואין לומר שמא העניים לא ידעו מזה והיו יאוש שלא מדעת דכיון דמצוי דהנמלים לוקחין לחוריהן ידעו העניים ומייאשי.

⁴³ ואין הולכין אחר הרוב לומר שזה משל בעה"ב ופטור ממעשר דרחמנא שוי ספק לקט כודאי וחייב ליתנה לעני, עיין מל"מ בשם המרדכי והטעם משום דילפי' מקרא תעזוב הנח לפניהם משלך אפי' במקום רוב ומה שהקשה המל"מ וש"א (עי' בתוס' רעק"א) על תירוצו השני דהוי קבוע דהא פי' ממקום קביעתו לפנינו במרדכי תי' בעצמו הקושיא משום דא"א שלא יגררו מעט מהלקט וצ"ל אף על גב דלא נודע האיסור במקומו כיון דלקט לא בטיל כדלקמן ה"י דהוי ממון הו"ל קבוע דרבנן וכ"כ בחזו"א מעשרות סי' ז' סק"ז.

⁴⁴ לפ"ד התוס' בחולין קל"ד א' דגם רבנן ס"ל דספק לקט לקט אין שום ראי' לפסוק כר"מ וכן פסק הרש"ם והפר"ח כרבנן ומשמע בירו' שאין חילוק אם נמצא ע"פ החור למעלה או בתחתיתו אלא דעיקר החילוק אם הם ירוקין או לבנים אלא דאורחא דמילתא דע"פ החור הם לבנים ולמטה הם ירוקין ולא כדמשמע ברש"י חולין קל"ד א'.

⁴⁵ רמב"ם שם הלכה ט

⁴⁶ הלכתא גבירתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם ספק, כגון שאין זוכר אם גלגלה לפני שנתגייר או אח"כ, חייבת בחלה⁴⁷, לפי שהוא עון מיתה⁴⁸, ויפריש בלא ברכה⁴⁹ או יברך על עיסה אחרת ויכוין גם על זו. אבל א"צ לתתה לכהן⁵⁰ אלא מוכרה לכהן והכהן נותן לו את דמיה.

ואפי' בזה"ז דחלה⁵¹ דרבנן לא אמרי' דספיקא דרבנן לקולא כיון דעיקרה דאורייתא לא הקילו בה בספקות.

אולם בחלת חו"ל יש מקילין⁵² מספק.

ואם עיסה נתחייבה בודאי בחלה⁵³, וספק אם הפרישו יפריש מספק ולא יברך וטוב שיפטרנה בברכה שיברך על עיסה אחרת ודאי.

ז. שמונה ספקות נאמרו בגר ... לחיוב ... קרבן אשתו

האשה שנתגיירה⁵⁴ ואין ידוע אם עד שלא נתגיירה ילדה או משנתגיירה ילדה, הרי זו מביאה קרבן מספק שקרבן זה מכשירה לאכול בקדשים⁵⁵. שהרי יש⁵⁶ כאן ספק כרת⁵⁷ אם תאכל בקדש עד שתביא כפרה שמחוסר כפורים אסור בקדשים, ומביאה חטאת העוף הבא על הספק ואינה נאכלת

⁴⁷ במשנה ראשונה ותוס' אנשי שם בשם רי"ט אלגזי כתבו דאין חייבת אלא מדרבנן דמדאורייתא מוקמינן לה אחזקה, ועי' באמרי בינה יו"ד סי' כ"ד שהוכיח שהוא מדאורייתא ע"ש

⁴⁸ וזר שאכל חלת ספק זו וכיוצא בה אין חייב עליה חומש. רמב"ם שם, ועיין דרך אמונה ס"ק נט. ואין כונת רבנו דדוקא חיוב מיתה דה"ה אם הי' איסור לאו או עשה ג"כ הי' חייב דספק איסור דאורייתא לחומרא ואף על גב שיש לו חזקת פטור וכדמוכח לקמן בפ"ב הט"ז גבי פדיון פט"ח דגם שם חייב מספק אלא משום שהאמת שיש כאן חיוב מיתה נקט כן ולא בא אלא לאפוקי אם לא הי' אלא ספק ממון הי' פטור כדלקמן פ"ט הי"ג ופ"י הי"ב ופ"א הי"ג וכן בפ"ב הט"ז לענין נתינה

⁴⁹ חלת לחם ועה"ש סי' ש"ל

⁵⁰ ירו' והביאו הר"ש והרא"ש ואו"ז בה' חלה סי' רל"ח ועי' מל"מ ועי' במקדש דוד סי' נ"ז ד"ה הנה אמרי' דדעתו דלרבנן אינו נוטל דמים מן הכהן.

⁵¹ יד אברהם ביו"ד סי' ש"ל ס"ד וכ"כ רדב"ז כאן מטעם אחר ומיושב קו' הש"ך שם ועי' בחזו"א דמאי סי' מ' סקב"א והש"ך כ' שיפריש בלא ברכה.

⁵² ט"ז שם בשם מהרש"ל וכ"ה בתשב"ץ ח"ב סי' רצ"א פ"ג

⁵³ מק"מ וכ"ה בתניא רבתי סי' מ"ה ובשבלי הלקט בשם הגאונים

⁵⁴ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק א הלכה יא

⁵⁵ ולכן אינה כולה שלא להביאו כמבואר ברש"י כאן ועיין ערוך השלחן העתיד הלכות מחוסרי כפרה סימן רלב סעיף טו שזה כונת רבינו.

⁵⁶ מאירי

⁵⁷ ולדעת רמב"ם בהל' ביאת מקדש פ"ג ה"ט ובפח"י מהל' פסולי המוקדשין הי"ד אין במחז"כ איסור כרת ועיין בפמ"ג בפתיחה להל' טריפות שפלפל אמאי לא נימא אוקמא אחזקת גוי דמיקרא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שכל חטאת העוף הבא על הספק נשרף שמה אינו חטאת ונמצאו חלין בעזרה.

וקרבן העולה מביאתו על תנאי שאם אינה חייבת עולה תהא נדבה שהרי עולה באה נדבה ואין חטאתה נאכלת.

ח. ובכור בהמה טמאה

גר שנתגייר⁵⁸ וילדה חמורה שלו זכר בפטר רחם, ואין ידוע אם קודם שנתגייר ילדה אם לאחר שנתגייר ילדה, הרי זה חייב לערוף את החמור או לפדות, כיון דפטר חמור אסור בהנאה חייב להפקיע איסורו, ומצות פדיה קודמת⁵⁹ וי"א⁶⁰ דאין חייב לערוף מספק.

ומ"מ אם פדהו בשה יכול הוא לעכבו לעצמו, מאחר שפדהו הרי פרח האיסור וחזר לדין ממון שאין לשה שום קדושה אלא שהוא ממון כהן והמוציא מחברו עליו הראיה.

ט. ובכור בהמה טהורה לחיוב

נתגייר וילדה⁶¹ בהמה טהורה שלו זכר בפטר רחם ואין ידוע אם עד שלא נתגייר ילדה אם לאחר שנתגייר ילדה הרי זה בכור מספק שהרי יש כאן ספק כרת אם ישחטו בחוץ, ואם יביאנו לכהן ויקריבנו הרי שמה חולין בעזרה.

⁵⁸ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה טז ומאירי

⁵⁹ עיין מעשה רקח שם

⁶⁰ תוס' בכורות דף ט' ע"ב כתבו דא"צ לערוף מספק וכ"כ רי"ט אלגזי ועוד אחרונים (עי' יפ"ח ע' מ') ועי' מנ"ח מצוה כ"ג דלהראב"ד דכל הטעם משום שהוא הפסיד ממנו של כהן לפיכך יופסד ממנו י"ל דא"צ לערוף במקום שא"צ ליתנו לכהן ולא הפסיד ממנו של כהן אבל בדברי התוס' דעתו שזה רק לר"ש דפס"ח מותר בהנאה אבל למאי דקי"ל כר"י חייב לערוף כדברי רבנו ועי' בחזו"א בכורות סי' י"ז סק"ד שהסביר דעת התוס'.
⁶¹ רמב"ם הלכות בכורות פרק ד הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והילכך ממתין⁶² לו עד שיפול בו מום ואינו צריך ליתנו לכהן שחזר הדבר לדין ממוז, ואוכלו, שהמוציא מחברו עליו הראיה⁶³.

דף קלד:

י. לוי זרע בנישר ולא הוז עניים למשקל לקט ... לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים

נאמר במתנות⁶⁴ עניים (ויקרא יט פסוק י) לְעֹנִי וְלָגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם כָּל זֶמַן שֶׁהָעֲנִיִּים תּוֹבְעִין אוֹתָן, פֶּסֶקוֹ הָעֲנִיִּים לְבָקֶשׁ וּלְחַזֵּר עֲלֵיהֶם הָרִי הַנִּשְׁאָר מִהֶן מוֹתֵר לְכָל אָדָם, שֶׁאֵין גּוֹפוֹ קָדוֹשׁ כְּתִרּוּמוֹת⁶⁵, וְגַם בַּעַל הַשְּׂדֵה יִכּוֹל לִיטְלֹן דָּלָא גֵרַע מִכָּל אָדָם אֲלֵא דָגָם כָּל אָדָם יִכּוֹל לִיטְלֹן דְּכִבֵּר נִתְיָאֲשׁוּ הָעֲנִיִּים מֵהֶם וְהוּא הַפֶּקֶר⁶⁶, וְאִינוּ חַיִּיב לִיתֵן לֵהֶן דְּמִיָּה⁶⁷ שֶׁלֹּא נֹאמַר בֵּהֶן וְנִתֵּן לְעֲנִיִּים אֲלֵא תַּעֲזֹב אֹתָם, וְאִינוּ מְצֻוּה לְעֹזֹב אוֹתָן לַחִיָּה וּלְעוֹפּוֹת אֲלֵא לְעֲנִיִּים וְהָרִי אֵין עֲנִיִּים.

⁶² מאירי וכמ"ש הרמב"ם שם הלכה ז גבי הלוקח בהמה מן הנכרי ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה וילדה אצלו

⁶³ ואם תפסו כהן אין מוציאין מידו כמ"ש פ"ב ה"ז ואחרים חלקו על רבינו עיין להרב בית יוסף יורה דעה סימן שמו שהרא"ש (שם סי' יג) פסק כרבה דאמר תקפו כהן מוציאין מידו וכן כתב בפ"ק דבכורות (סי' ד) דהכי אסיקנא בפרק קמא דמציעא דביון דתלמודא מייתי הא דאמר רב חנניה דתניא דמסייע ליה משמע דהכי ס"ל. ועיי"ש שבא דלא אמרינן תקפו כהן מוציאין מידו אלא כשתקפו אבל כשנתנוהו לו בעלים הדר הוה להו בעלים המוציא מחבירו עליו הראיה והאריך בראיות וכתב בסוף דבריו הרמב"ן ז"ל (הל' בכורות ז).

⁶⁴ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק א הלכה י, שו"ע ונו"כ שלב

⁶⁵ דק"ל בפ"ד מתרומות ה"ז דבמקום שאין כהן וילך התרומה לאיבוד צריך להביאה לעיר וליטול דמי ההבאה מכהן מפני חילול השם דשאני התם דגופו קדוש והוה חילול ה' שמשאיר קדשים לאיבוד

⁶⁶ אף על גב דיש עניים במקומות אחרים שאין יודעים מזה והוה אצלם יאוש שלא מדעת מ"מ מותר דאותן העניים הרחוקים כבר נתייאשו מהן מתחלה שחושבין שעניי אותו המקום ילקטום

⁶⁷ כמו במתנות דלקמן פ"ט מביכורים ה"ז דשאני התם דכתיב בהו נתינה ולכן מצוה עליו להשתדל שיגיע להכהן ואם יתקלקל עד שיבא הכהן לוקחו בתורת קניה מן הכהן נדהוי זכות לו ונותן לו דמים אבל כאן שלא נאמר נתינה אלא עזיבה אין עליו לדאוג עבור העניים:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך לקט, שכחה ופאה, אם אין עניי ישראל מצוים שם ליטלם, אין צריך להניחם⁶⁸. והאידנא אין נוהגין בהם⁶⁹, לפי שהרוב עובדי כוכבים, ואם יניחום, יבואו עובדי כוכבים ויטלום. ואפי' בא"י דכפי⁷⁰ ראות עינינו לא יטריח שום עני לילך בשדה ללקוט מתנ"ע שמירחו יהי' יותר על שכרו ויבואו הגוים וילקטום⁷¹.

יא. אין מביאין תרומה לא מגורן לעיר ולא ממדבר לשוב ואם אין שם כהן שוכר פרה ומביאה מפני הפסד תרומה ... שאני תרומה דטבלה ולא סגיא דלא מפריש לה ... תרומה נמי נתינה כתיבא ביה

אין ישראל חייבין⁷² להטפל בתרומה ולהביאה מן הגורן לעיר⁷³ ומן המדבר לשוב אלא כהנים יוצאין לגרנות וישראל נותנים להם חלקן שם, ואף על גב שיש מצות נתינה⁷⁴ אין הכונה שחייב למפל בו ולהביאו לידי הכהן אלא

⁶⁸ ה"ה במקום שאין עניים כלל שיבואו ליטול מתנ"ע כגון במדבר או בהרים ובמקומות רחוקים כה"ג א"צ לעזוב להם וכן מתנות שאין חשובין ואין עניים מקפידין ליטלם. שאלתות ובה"ג

⁶⁹ דעת הרמב"ם נראה וכן משמע דעת הר"ף והמאירי שבכל אלו צריך לקרות שם פאה כמבואר בפר"ח כדי שלא יעבור על לאו של לא תכלה אלא שמיד אח"כ מותר לו ליטלן דחל מיד יאוש של העניים של כל העולם ויכול בעה"ב תיכף ליטלן ומ"מ פטורין ממעשר כיון שכבר היו פטורין שעה אחת. אבל דעת רוב הראשונים שאלתות ובה"ג ורשב"א והטור דבכה"ג שאין עניים או שהעניים אין מקפידין עליהן א"צ כלל לקרות שם פאה שאין אדם קורא שם פאה לעצמו וכיון שאין מצות עזיבה אינו עובר על לא תכלה והרי הן של בעה"ב וחייבין במעשר [ואפי' יקרא שם פאה לא מהני מיד] ואפי' אם באו אח"כ עניים א"צ לתת להם והבי קי"ל

⁷⁰ חזו"א מעשרות סי' ז' סק"י י"א ובעין זה כ' בעה"ש סי' י"ג סב"א ע"ש ומ"מ נלענ"ד שאם א' רוצה להפריש מתנ"ע ויבקש מקודם לעניים שיבואו לקחתם יש לו מצוה ובאופן זה אפשר לקיים כל מצות אלו בזה"ו ואולי בכה"ג ה' המנהג שהביא הפה"ש ומ"מ לענין לפטור הפאה ממעשר אכתי צ"ע בזה. צה"ל צה

⁷¹ ואף אם נניח שאם היו כל ישראל משמרים נתינת המתנות ה' כדאי לעני להטריח מ"מ השתא שאם יהי' לקט לא ילקטוהו עניי ישראל לא חייל דין לקט אף אם הוא שלא כהוגן בסיבת הדבר שגרם לזה מה שאין הרבים משמרים מצות מתנ"ע, ואפשר דמנהגם כדן שגם אם היו משמרים לא ה' כדאי לעני ללקט וכן לקצור פאה ולדוש ולטחון ולאפות וכנ"ל. דר"א שם סב

⁷² רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה יז

⁷³ לאו דוקא דה"ה בעיר גופא אין חייב להוליכה לכהן והא דנקט מגורן לעיר וממדבר לשוב משום סיפא שאם היה אוכלתה שם יש בזה משום השבת אבדה. ד"א קמ

⁷⁴ ע"י חזו"א דמאי סי' ג' סק"א בד"ה בגליון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהוא ממון כהן וחייב ליתן לו שיקחנו כשיבא ליטלו. ומ"מ צריך⁷⁵ להודיע להכהן [אם יכול להודיעו] שיש שם תרומה והוא יבא לקחתו ונראה דסגי להודיע לכהן אחד

וכן במעשר ראשון⁷⁶ ובתרומת מעשר ובמעשר עני אין חייב להביאה להם אלא הם יבואו ויקח

ואם לא יצאו ה"ז מפריש להפקיע איסור טבל ולכן אינו יכול להניחה לעצמו⁷⁷, ומניחה⁷⁸ בגורן⁷⁹, עד שיבא הכהן ויטלנה.

ואם היתה חיה או בהמה אוכלתה שם ואינה משתמרת שם מהם וכן אם אינה משתמרת מחמת שאר דברים שיבואו להפסידה כגון שיעברו שם גוים ויאכלוה או הגשמים והחמה יקלקלוה וכה"ג שאר הפסד שיגרם לה, התקינו חכמים שיטפל בה וביאנה לעיר דהוי כעין השבת אבדה⁸⁰ ויטול שכר הבאתה מכהן⁸¹, שאם הפרישה והניחה לבהמה ולחיה ה"ז חילול השם.

יב. המפקיר את כרמו ולשחר השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה ופטור מן המעשרות

⁷⁵ עי' חזו"א הנ"ל ומש"כ שם כשהוא בעיר היינו שאם אינו יכול אינו חייב להודיעו אבל אם יכול בודאי חייב דאל"ה אפי' אם הכהן יבא שם לא ידע שזה תרומה ולא גרע מהשבת אבידה ועי' רמ"א חו"מ סי' שס"ז ס"א ובש"ך שם ועכ"פ משום השבת אבדה ודאי יש להודיע גם כאן.

⁷⁶ ירו' דמאי פ"א ה"ב מבואר שאין חילוק בזה בין תרומ"ג לתרומ"ע וכן מבואר בתוספתא דמע"ש פ"ג ה"א ומש"כ בחזון נחום ובתוס' אנשי שם פ"א דתרומות מ"ח לחלק ביניהן צ"ג. צה"ל רז

⁷⁷ בשונה ממתנ"ע הנ"ל וגם כתיב בה נתינה והוא ממון כהן אחר ההפרשה ולכן אין יכול ליטלה לעצמו ומקיים מצות נתינה במה שמניחה בגורן כיון שמניחה בשביל הכהנים שיבואו ויטלוה. ד"א שם קמג מהדברי ישראל על החכמ"א שע"צ

⁷⁸ ואין זה נקרא מפסיד התרומה כיון שאין עושה שום מעשה ומניחה שם ומעצמה נפסדת ואף על גב דבתרומה בעיר צריך לשומרה שלא תבא לידי הפסד אינו אלא מדרבנן. ד"א שם קמב

⁷⁹ ופשוט שאם נאבדה התרומה או נשרפה אין הישראל חייב באחריותה ומותר לו לאכל את הפירות ⁸⁰ ירו' דמאי פ"א ה"ב מיהו השבת אבדה ממש אין כאן דהוי ממון שאין לו תובעין ולכן הוצרך ג"כ לטעם חילול ה' ולכן גם מותר ליטול שכר הבאתה מכהן שאילו ה' בזה השבת אבדה ה' צריך להשיב בחנם

⁸¹ היינו שמהתרומה עצמה יגבה שכר הבאתה וימכרנה לכהן ואם שכר הבאתה שוה ככל התרומה אין חייב כלל ליטפל בה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר במסכת נדרים דף מד: וב"מ דף כח. ודף צד. שההפקר⁸² פטור⁸³ מן התרומה ומן המעשרות⁸⁴, ואפילו הפקירו העכו"ם, ומותר לו אפי' לכתחלה⁸⁵ להפקיר כל שדהו⁸⁶ קודם מירוה ופטור מתרומות ומעשרות, אבל הזורע שדה הפקר חייב בתרומה ומעשרות.

ואם הוא בעצמו חזר וזכה בו⁸⁷, אם זכה בו בתורת זוכה מן ההפקר ולא בתורת חזרה, פטור מתרומות ומעשרות כיון שהיה רגע אחד הפקר, בין שחזר⁸⁸ וזכה גם בהקרקע ובין שזכה בהפירות לבד.

אבל אם רוצה לחזור בו מההפקר אם הוא תוך ג' ימים⁸⁹ משהפקיר חייב במעשר מדרבנן.

וי"א⁹⁰ שדין זה דיכול לחזור תוך ג' ימים הוא דוקא בהפקר במחומר. וי"א⁹¹ שאף בהפקר בתלוש כגון שהפקיר פירות תלושין, יכול לחזור בו תוך ג' ימים.

⁸² רמב"ם הלכות תרומות פרק ב הלכה יא

⁸³ ואפי' לא הפקיר ממש בפיו אלא שידוע שנותן לכל אדם ליטול ואין מקפיד וגם הפקר ב"ד פטור ממעשר. ואם הי' הפקר רגע א' משעת הבאת שליש עד מירוה פטור מתרו"מ ואפי' התוספות שנוסף אחר שכבר זכה פטור אבל קודם הבאת שליש לא מהני מה שהי' הפקר אם חזר וזכה בו לפני הבאת שליש וכן אחר מירוה לא מהני מה שמפקיר ואף שעדיין לא ראה פני הבית. דרך אמונה שם צה

⁸⁴ ובכלל זה מעשר ראשון מעשר שני ומעשר עני.

⁸⁵ רדב"ז שם וכ"ה ברמב"ם פ"ג ממעשר ה"ב

⁸⁶ אולם אם עשה מהן גורן חייב במעשר מדרבנן מפני מראית העין דמאן דחוי סבור שגדל בשדהו וצריך ליתן התרו"מ לכהנים ולוים [אך אפשר דדוקא בהפקיר קמה אבל אם הפקיר שבלים מפרסמא מילתא טפי ולא גזרו בעשה גורן בעיר] ויש חולקין וביחזו"א פסק כדעה ראשונה מיהו המינים שמנה רבנו ברפי"ג ממעשר שחזקתן מן ההפקר אפי' עשה מהן גורן פטורין לפ"ד רבנו שהכל יודעים שהן הפקר וכן כל המינים שרובן מן ההפקר אפי' עשה מהן גורן פטורין. דרך אמונה שם פג

⁸⁷ לח"מ פ"ב מנדרים הי"ז

⁸⁸ עי' חזו"א שביעית סי' ב' סק"ד

⁸⁹ וצ"ע אם חשבי' ג' מעל"ע. דרך אמונה – ציון ההלכה שם ס"ק רסו

⁹⁰ הגהות חכמת שלמה חו"מ סי' רע"ג ס"ז ע"ש ול' רבנו והשו"ע המפקיר את שדהו משמע קצת דדוקא במחומר יש דין זה.

⁹¹ בשטמ"ק ב"מ ל' ב' בשם הריטב"א ותוס' שג' מבואר בהדיא דגם במטלטלין יש דין זה וכן מבואר שם בתוס' רבנו פרץ, ועיין לעיל דף מג: מח' חו"י וקצוה"ח אי חזרת ג' ימים בהפקר היא דוקא בקרקע או אף במטלטלין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

המפקיר את כרמו⁹² או שדהו והשכים בבקר וזכה בו לעצמו בתור זוכה מן ההפקר, ובצרו או קצרו, חייב⁹³ בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה, שהרי שדך וכרמך אני קורא בו מפני שהיה שלו והרי הוא שלו, אבל אם זכה מן ההפקר בשדה של אחרים הרי זה פטור מן הכל, ובין כך ובין כך פטור מן תרומות והמעשרות⁹⁴.

ודוקא אם הפקיר גם הפירות, או אפי' הפירות לבד אבל אם הפקיר הקרקע ולא הפירות אין נחשב הפקר כלל לענין מתנות עניים⁹⁵.

אם חזר בו בתוך ג' ימים הרי חייב אף במעשרות⁹⁶, ואם זכה בסתמא י"א⁹⁷ שהרי הוא כחוזר בו וי"א⁹⁸ שהרי הוא כזוכה מן ההפקר.

ג. והכהן הגדול מאחיו שיהא גדול מאחיו בנוי בחכמה ובעושר שאם אין לו שאחיו הכהנים מגדלין אותו

כבר התבאר במסכת יומא דף יח. והוריות דף ט. כהן גדול⁹⁹ צריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי בכח בעושר ובחכמה ובמראה¹⁰⁰, אין לו ממון כל הכהנים נותנין לו משלהן כל אחד לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן.

⁹² רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ה הלכה כז

⁹³ ודוקא שלא הי' הפקר בשעת הבאת שליש דאל"כ פטור מכולן כנ"ל פ"ב סקב"ד וגם דוקא בזוכה במחומר אבל אם זוכה רק בשעת תלישתו פטור מכולן ויש מי שאומר דדוקא בצר כל הכרם אבל אם זכה רק בקצת פטור מכולם. דרך אמונה שם קפו

⁹⁴ ודעת הרא"ש מ"ג ב' בחד פירוש והסכים לו כאן שחייב במעשר מדרבנן אך הרא"ש בשטמ"ק שם וכן הסמ"ע בחו"מ סי' רע"ג סק"ג העתיק פי' ראשון של הרא"ש שפטור.

⁹⁵ חזו"א שביעית סי' ב' סק"ג

⁹⁶ מדרבנן

⁹⁷ הר"ן וכ"ד הרא"ש בשטמ"ק

⁹⁸ הרשב"א ריטב"א והמאירי

⁹⁹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה א ב

¹⁰⁰ ובמראה ליתא כלל בש"ס רק בתוספתא ובתו"כ ובירושלמי והגר"א מחק מהתוספתא תיבת ובמראה יעו"ש והרמב"ם גרס לכולם ובילקוט אמור אינו גורס במראה רק במדה יעו"ש ור"ל שיהיה גדול בקומה מכל אחיו ובשם התנחומא מביא שיהיה ג"כ גדול בשנים יעו"ש. ונסתפקתי מי שהיה גדול בחכמה מכולם ואחר היה גדול ממנו בנוי ואחר גדול ממנו בכח ואחר גדול ממנו במראה מי מהם קודם. ובעושר לא נסתפקתי כי יכול הדבר להיות מתוקן ע"י אחיו הכהנים אבל באינך מיבעיא לי ומסתברא כי בחכמה הדבר תלוי ומסתייע מילתא מהדא דיומא דאל"כ לא הוה פריך הש"ס מידי וק"ל. הר המוריה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

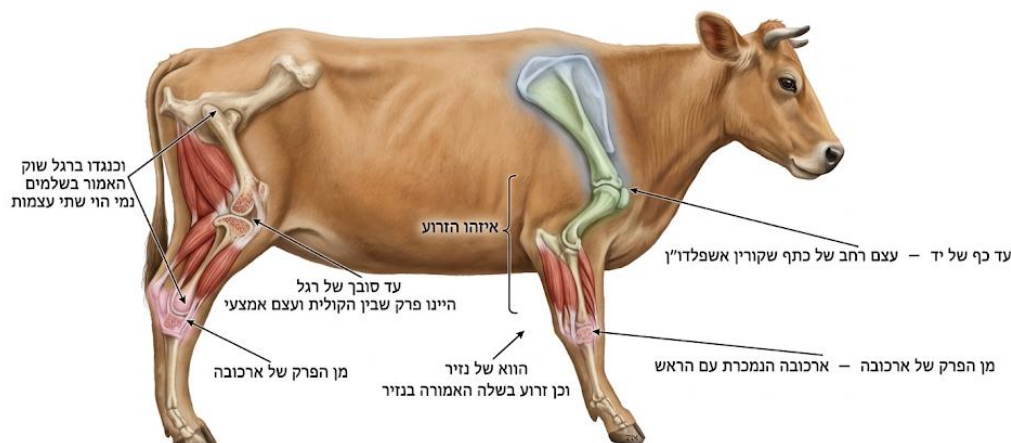
הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואין אחד מכל אלו מעכב אלא כל זה למצוה¹⁰¹ אבל אם נתרבה מכל מקום נתרבה.

יד. איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד והוא של נזיר וכנגדו ברגל שוק ... אי זהו לחי מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת

אי זהו הזרוע¹⁰², שצריך לתת לכהן, זרוע של ימין¹⁰³ מתחלת¹⁰⁴ הפרק של ארכובה התחתון ולמעלה עד כף של ידו שהן שני איברים זה מעורה בזה¹⁰⁵, עם הרוחב של הכתף. שברגלי הבהמה יש ג' אברים התחתון נקרא ארכובה הנמכרת עם הראש ושעליו נקרא העצם האמצעי והעליון נקרא הקולית ולכהן צריך ליתן ב' העליונות דהיינו העצם האמצעי והקולית. אבל הארכובה¹⁰⁶ גופא הנקרא טשי"ך אין שייך להכהן.

¹⁰¹ הכי משמע ממאי דבבית שני לא היו חכמים אף דהיא המעלה הגדולה שבכולם הר המוריה שם

¹⁰² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה יח, וש"ע יו"ד סא ב

¹⁰³ אם הבהמה אטרת עמש"כ בזה בקונטרס איש אטר (שנדרס במס' תפילין) אות פ"ז:

¹⁰⁴ ט"ז סק"ג ופמ"ג

¹⁰⁵ ובשם הגר"א כתבו שא"צ ליתן רק אבר א' ומ"מ הגר"א בעצמו למעשה נתן ג"כ ב' אברים. עיין מעשה רב

סי' ק"ג

¹⁰⁶ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

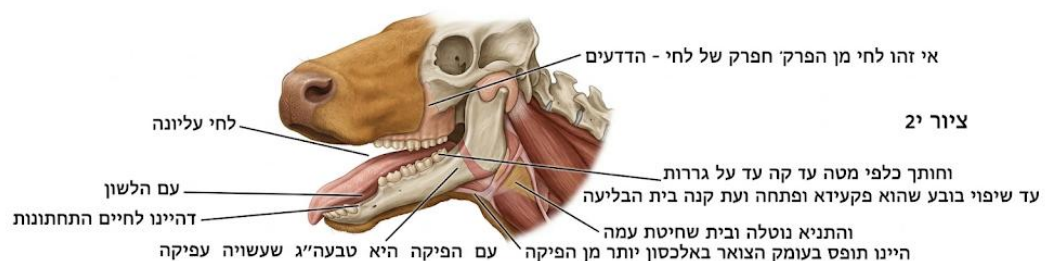
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והלחיים מן הפרק של לחי אצל הצדעים וחותר כלפי מטה ועד פיקה של גרגרת שהיא טבעת גדולה עד שיפוי כובע ולא הטבעת בכלל אבל שיפוי כובע בכלל דהיינו לחיים התחתונים עם הלשון שביניהן שג"ז בכלל הלחיים הכל לכהן. וי"א¹⁰⁷ שבמקום שנהגו ליתן גם לחי העליונה יש לילך אחר המנהג.

והקיבה הוא המקום שמתכנס חלב שהיונק יונק¹⁰⁸.

¹⁰⁷ ד"ת סקי"ג

¹⁰⁸ רשב"א בתוה"ב הקצר והמאירי ורבנו הלל בספרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

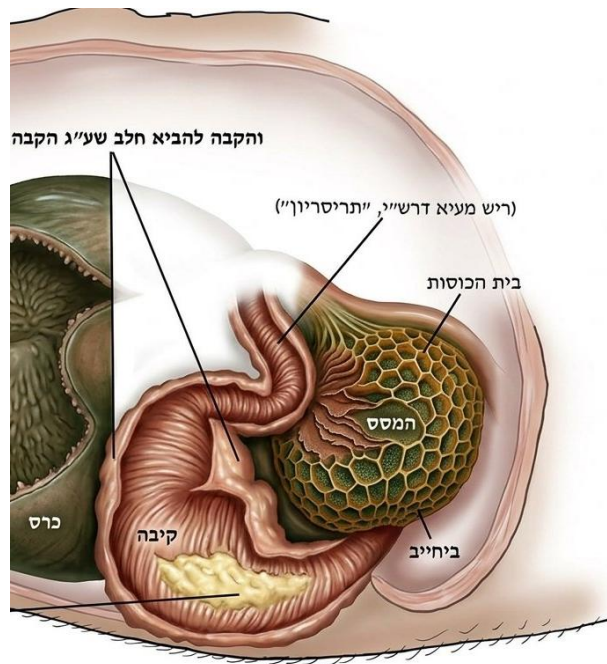
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר במסכת זבחים דף נה. ולעיל דף מה. ששלמי יחיד¹⁰⁹ שלשה מיני¹¹⁰, האחד הוא הבא שלמים בלא לחם כגון שלמי חגיגה ושמחה וזהו הנקרא שלמים, והשני שלמים הבאים עם הלחם וזהו הנקרא תודה, והמין השלישי שלמים שמקריב הנזיר ביום מלאה

וכיצד מעשה שלשתן, שוחט בכל מקום בעזרה וזורק הדם שתיים שהן ארבע, ומפשיט ומוציא האימורין, ואח"כ מנתח את הבשר ומפריש החזה ושוק הימין ונותן האימורין עם החזה והשוק על ידי הבעלים וכהן מניח ידו תחת ידי הבעלים¹¹¹ ומניף הכל לפני ה' במזרח¹¹², וכן כל הטעון תנופה במזרח מניפין אותו.

¹⁰⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ט הלכה ה – ו

¹¹⁰ משא"כ בצבור דליכא תודה ואיל נזיר. הר המורה

¹¹¹ עיין סוכה מ"ז ב' וקדושין ל"ו ב' ומנחות ס"א ב' ועיי"ש בתוס' בכל המקומות שהקשו הא יד הבעלים הוי חציצה בין האימורים ובין יד הכהן ושם בקדושין תירצו דנזיה"כ הוא יעו"ש בחד תירוצא ומדברי רבינו משמע ג"כ כך ועיין תו"כ צו פט"ו פרשה י"א יעו"ש. הר המורה שם.

¹¹² עיין מנחות ס"א א' וברש"י שם שכתב דכ"ש במערב ומרן תמה על רבינו מה שמשמע מדברי' דדווקא במזרח יעו"ש וכן תמה הקרבן אהרן בפרשת צו פט"ז יעו"ש ואולי י"ל כי טעם רבינו כי אין מעבירין על המצות ותיכף יש לקיים המצוה כשבא למקום שיכול לקיים אבל באמת אין הדבר מוכרע דלדעת רבינו יהי' דווקא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וחזה ושוק¹¹³ המורם מתודה והמורם מאיל נזיר נאכלין לכהנים זכרים ונקבות שנאמר (במדבר יח פסוק יט) כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לה' ולבניך ולבנתיך.

אי זהו חזה¹¹⁴ כל הרואה את הקרקע למעלה עד הצואר, למטה עד הכרס¹¹⁵, וחותר עמה שתי צלעות¹¹⁶ אילך ואילך.

והזרוע היא כזרוע הניתנת בחולין לכהן, ושכנגדה ברגל הוא השוק האמור בכל מקום.

טו. להביא צמר שבראש כבשים ושער שבזקן תיישים והקבה ... להביא חלב שעל גבי הקבה וחלב שבתוך הקבה ... כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים

וצריך ליתנו¹¹⁷ עם העור ועם הצמר שבראשי כבשים והשער שבראשי תיישים לפיכך אינו רשאי למלגם¹¹⁸ (פי' להרתיחם בחמים להעביר השיער) לפי שהעור¹¹⁹ נפסד עי"ז והעור שייך ג"כ להכהן, ואין להפשיט העור קודם שיתננו לכהן. ואפי' אם¹²⁰ ירצה למלוג וליתן הצמר בפ"ע לכהן או להפשיט וליתן העור ג"כ לכהן אינו רשאי דלא ידעי' מה ניחא לו להכהן יותר אלא

במזרח ולא במערב וצ"ע ועיין בספרי נשא פיסקא ל"ז שם משמע דדווקא במזרח יעו"ש היטיב וע"ע תו"כ מצורע פ"ב פרשה ג' יעו"ש. הר המוריה שם.

¹¹³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה ד

¹¹⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ט הלכה י

¹¹⁵ כ"ה הלשון בתוספתא פ"ט דחולין היפך גמ' דירין דאיתא למעלה עד הכרס ולמטה עד הצואר. אולם כבר ידעת לעיל בפ"ו ה"ה דבשור אין תולין אותו כדי להפשיטו לכן תפס רבינו לשון התוספתא דמיירי כאן בשור. ¹¹⁶ מלשון רבינו משמע כדעת הר"ח שהובא בתוס' שם ד"ה חותר וכו' שהיה חותר שתי צלעות מכל צד יעו"ש ודלא כרש"י ז"ל שדעתו דלא היה חותר רק צלע אחד מכל צד יעו"ש. וכ"ה בתרגום יהונתן ויקרא ז'. הר המוריה שם

¹¹⁷ רמב"ם שם הלכה יט שו"ע ונו"כ שם ג

¹¹⁸ רש"י ורז"ה וכפי שפירשוהו הראשונים דמדינא א"צ ליתן עור הזרוע לכהן רק במקום שנהגו למלוג ולתתו לכהן [שע"י המליגה ראוי העור קצת לאכילה] לא יפשיטנו אלא יתננו עם עורו אבל במקום שלא נהגו למלוג רק להפשיט רשאי להפשיטו וא"צ ליתן העור לכהן ומ"מ אין חייב להפשיטו אפי' במקום שנהגו להפשיט אלא יכול לתתו לכהן והכהן יפשיטו או ימלגו כרצונו. ועיין ד"ת סק"ח

¹¹⁹ רמב"ן חולין קל"ד ב' ורשב"א וריטב"א ור"ן בשיטת הר"ף וכ"נ דעת רבנו וכו"נ דעת רבנו יונתן ור"י מנרבונה

¹²⁰ ד"ת שם טז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יתנו לו בעורין ובצמרן, וי"א¹²¹ שבמקום שנהגו להפשיט הזרוע רשאי להפשיט ויתן העור בפ"ע אבל לא בלחיים שראוי יותר למליגה ושמא הכהן רוצה למלגו ולאכלו בעורו

והקיבה נותנה בחלב שעליה¹²², ובחלב חלב שבתוכה, וכבר נהגו הכהנים להניח חלב הקיבה לבעלים, ואפי' אם בא כהן א' ואמר שאינו רוצה לוותר אין שומעין לו¹²³.

ודוקא בזה¹²⁴ שאינו עיקר המצוה אבל בגוף הזרוע והלחיים והקבה אפי' אם ירצו כל הכהנים לוותר ע"ז וליתנו לבעלים לא מהני לבטל מ"ע דאורייתא.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

:

¹²¹ ר"ן וכ"כ רמב"ן במלחמות ומדברי רבנו לא נראה כן ועי' בד"ת סק"ז שהביא דעות בזה
¹²² הוא החלב שנקרא דאקשתא ודאייתרא ואף על גב דאסור באכילה מ"מ ראוי לתתו לכלבים ולמוכרו לבהמה וניתן על גב הקיבה כמו הצמר והעור. ד"ת סק"ט בשם כנה"ג
¹²³ כיון שכל הכהנים הפקירוהו הו"ל כלקט לאחר שהלכו הנמושות שא"צ ליתן וכן אם נהגו ליתן לבעלים צמר שבלחי ועור שבזרוע כן הוא עיין ד"ת סקכ"ב וכ"כ הט"ז וכן עור שבלחי: מיהו י"א שבמקום שאין מנהג הכהנים להניח חלב הקיבה לבעלים חייב ליתן עיין ד"ת שם סקכ"א ועי' בכף החיים שכ' דדוקא בדבר חשוב אבל אם אינו דבר חשוב אין לחוש אפי' כהן א' רוצה להניח אסור דהוי ככהן המסייע בבית הגרנות.
¹²⁴ ר"י קורקום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

